

RIKASTUMISEN TAITO

SUOMENNOS

1931

TOINEN PAINOS

KUSTANTAJA:
KAUPPALIIKE LÄNSI
TURKU

Alkulause

Ennenkuin yleisölle esitämme seuraavan merkillisen testamenttikirjan, sallittakoon meidän muutamilla sanoilla kertoa sen alkuperästä.

Eräs ameriikkalainen miljoonamies Virginian valtiossa oli testamentannut kaiken suuren omaisuutensa hyväntekeväisyyslaitoksille. Hänen kuolinvuoteensa ääressä oli hänen veljensä poika Antero Lauri saanut setänsä kädestä käsikirjoitus-vihkosen, joka sittemmin löydettiin Antero Laurin jälkeen jääneiden paperien seasta. Tätä n.s. testamenttikirjaa antaessaan puhui setä veljenpojallensa seuraavat sanat: „Mitään rikkautta eli varoja en minä, rakas veljeni poika, jätä sinulle, sillä jokaisella ihmisellä on itsessään voima hankkia itsellensä tavaraa, sekä sen kautta kunniaa, mainetta ja onnea. Oma voima on miehessä otollinen, ja sitä minä en tahdo vellostuttaa enkä hävittää tekemällä sinua rikkauteni perijäksi, koska ehkä voisit käyttää sen ainoastaan huonoksi ihmiseksi joutuaksesi, vaikka tähän asti olet ollut rehellinen ja kunnollinen. Hanki ja toimita, niinkuin minäkin, omin voimin, niin oppivat oikein arvostelemaan rikkautta, joka on määrätty ainoastaan järjellisesti käytettäväksi Jumalan luomissa töissä, tarvetta myöten elättämään meitä ja olemaan apuna ihmiskumppanillemme.”

Mutta kuitenkin tarjotakseni sinulle keinot pikaisemmin pääsemään tarkoituksen perille — omaisuuden saavuttamiseen — ja sen kautta saamaan kunniaa ja onnea, sekä päästäkseni sinun itse kokemasta, kuinka paljon hankaluutta on, ennenkuin omasta kokemuksesta viisastuu, annan minä sinulle tässä runsaan aarteen kokemuksia, jotka itse olen eläessäni koonnut ja kaikissa oloissa koetellut, ja jotka ovat tehneet minut siksi, mitä olen, ja joita tuhannet pyrkivät saamaan, juuri sentähden, etteivät ymmärrä valita keinoja, taikka jos todella ovatkin ne löytäneet, eivät huoli niitä käyttää.

„Nauti tätä kokemusten aarretta”, lisäsi setä, „niin pian emalla voimallasi saa toimeen sitä, joka tulee sinulle siunaukseksi, perustaa onnesi täällä maan päällä ja sitte tuolla puolen hautaa”. Nämät olivat hänen viimeiset sanansa.

Ajatuksissaan seiso i veljen poika vähän aikaa vainajan kuolinvuoteen vieressä. Häntä tosin suretti sen äärettömän rikkauten kadottaminen, joka sedällä oli ollut ja jonka oikeastaan olisi pitänyt joutua hänelle, kun hän oli lähin sukulainen; mutta tätä tunnetta ei kestänyt kauan. Hän pisti paperin taskuunsa ja rupesi kohta sen jälkeen pitämään tointa vainajan hautajaisista. Ja kun hän sen päivän iltana, jona oli saattanut setänsä hänen viimeiseen lepokammioonsa, alakuloisena istui huoneessansa, muisti hän annetun neuvon ja avasi sinetillä suljetun kirjoituksen, uteliaana saadakseen tietää sen sisällyksen.

Hän luki lukemistaan, ja vaikka sisällys ei aina ollut hänelle oikein selvää, mieluista ja ymmärrettävää, käsitti hän kuitenkin sen, etteivät sedän neuvot olleet arvottomia ja että ne tarkasti noudatettuina tuottaisivat onnea. Sentähden hän itsekseen lupasi seurata niitä. Kuinka hän pysyi sanasansa ja miten hän siinä menestyi osoittavat niin hyvin hänen yksityiset ilmoituksensa kuin myös hänen isänmaansa historia. Antero Laurista tuli vähitellen omin voimin rikas ja arvossa pidetty mies, sitä ennen oltuansa köyhä nuorukainen. Työmiehestä ja köyhästä maanviljelijästä Virginiassa nousi hän rikkaaksi tehtaanisännäksi, vainioiden ja rautateiden, vuoripajain ja kaivosten omistajaksi, valittiin eduskuntakokouksen ja sittemmin eduskunnan jäseneksi, nimitettiin Yhdysvaltain lähettilääksi Lontooseen vuosiksi 1849—1852 ja olisi arvattavasti valittu presidentiksi, ellei hän ennakolta olisi kieltänyt tätä arvoa. Hän kuoli alussa vuotta 1864 New-Yorkissa 10 miljoonan dollarin omistajana, jotka hän samoin kuin setä vainajansakin, testamentilla määräsi hyväntekeväisyyden tarkoituksiin, jonka kautta hänen muistonsa on elävä ajassa ja ijankaikkisuudessa.

Seuraavat rivit sisältävät sedän testamentin, jonka julkaisemisella luulemme hyödyttävämme meidänkin kansalaisyhimme.

Rukoile ja tee työtä

Nyky aikaan, jolloin rahalle annetaan niin suuri arvo, kun ihmiset ovat tottuneet liian moniin tarpeisiin, joiden tyydyttämiseen he tarvitsevat rahaa, täytyy välttämättä oppia tuntemaan ne välikappaleet, joiden avulla voidaan rahaa hankkia.

„Mitä se auttaisi ihmistä, jos hän kaiken maailman voittaisi ja kuitenkin sielullensa saisi vahingon”, sanoo Raamattu, ja me olemme samaa mieltä. Mutta kuitenkin saa köyhä usein vahingon sielullensakin siitä, että maailman mammonaa puutuu häneltä ja samalla myös keino pelastaakseen itsensä perikadosta. Nälkää näkevä vaivainen varastaa leivän nälkensä sammuttamiseksi ja tekee siten rikoksen, joka vahingoittaa hänen sieluansakin. Olisiko hän sen tehnyt, jos olisi ollut tarpeeksi rahaa ostaaksensa leipää?

Vanha totinen sananlasku sanoo: *kukin on oman onnensa seppä*; me tahdomme selittää tämän lauseen siten, ettei ihminen millään voi paremmin perustaa ja säilyttää onnensa kuin sen kautta, että täyttää velvollisuutensa:

- 1) Jumalaa kohtaan;
- 2) lähimmäisiensä ja isänmaatansa kohtaan;
- 3) itseänsä kohtaan.

Tahdomme tässä vähän tarkemmin merkitä nämät velvollisuudet ja yksitellen esittää ne lukijalle.

Ole hurskas ja Jumalaapelkääväinen. Käy ahkeraan kirkossa ja etsi ylennystä Jumalan sanasta. Ole hyvänä esikuvana lähimmäisillesi ja perheellesi uskonnollisten velvollisuuksiesi totisessa harjoittamisessa; ylennä illoin aamuin sekä jokaisessa juhlatilaisuudessa sielusi Luojan tykö, jolta jokainen hyvä anti tulee. Rukoile häntä suomaan siunauksensa

jokaiseen yritykseesi. Ole siinä uskossa, että tämä sielun totinen ilo antaa sinulle voimaa ja vahvuutta alkamaan jotakin työtä ja onnellisesti päättämään sen. Käy ainakin kerta vuodessa Herran pyhällä chtoollisella, vahvistaaksesi uskonnollista mieltäsi.

Ole armelias todellisesti köyhille, jotka eivät kykene leipäänsä hankkimaan. Joka köyhälle lahjoittaa, hän lainaa Herralle. Auta todella tarvitsevaista kaikin voimin liioittelematta, mutta älä laiskalle ja kulkijamelle anna mitään; hän ansaitkoon itse leipänsä. Koeta lievittää syytöntä kurjuutta ja tapahtumain seurauksia; ole tukena leskille ja turvattomille, heikoille ja sorretuille. Älä milloinkaan anna ihmisten pelkäämisen vietellä itseäsi suostumaan mihinkään vääryyteen, sillä sen kautta tuomitset itsesi.

Pidä aina omatuntosi puhtaana ja varo itseäsi suostumasta mihinkään pahaan. Tutki jokaista tekoasi ja anna tuomion olla ankaran, sillä elämäsi rauha on ikuisesti poissa, niin pian kuin jokin vääryys Jumalaa, ihmisiä tahi itseäsi kohtaan painaa omaatuntoasi. Ei mikään ilo sitte enää tule kolkkoon sydämeesi ja tyytyväisyys on iäksi sinusta karkoitettu. Sinä et enää saa huvitusta viattomista asioista, vaan pelkääät sitä rangaistusta, joka ehkä jo seuraavana hetkenä odottaa sinua.

Pidä vaari terveystestäsi. Älä unohda, että Luoja siinä on sinulle lahjoittanut pääomatavaran, jolla sinun tulee tehdä työtä. Älä turmele ruumistasi, jonka Jumala on luonut kuvaksensa, varomattomuudella ja irstaalla elämällä. Muista, että sen kautta kadotat sielusi autuuden ja tulet kykenemättömäksi työllä ja ponnistuksilla vahvistamaan ruumistasi sekä monta vuotta aikaisemmin, kun Jumala on määrännyt, täytyy sinun vajota hautaan. Sinä menetät itseltäsi voiman ansaitsemaan rahaa, etkä voi tehdä itseäsi ja muita onnellisiksi; kipeällä ruumiillasi tulet itsellesi ja muille rasiukseksi.

Nauti yksinkertaista, mutta terveellistä ja voimakasta ruokaa. Älä täytä herkuilla, vaan syö ainoastaan tarpeeksesi. Kalliilla aterioilla voipi tuhjata paljon rahaa ja turmella terveytensä. Raitis ja ravitseva ruoka tuopi ruumiillesi voimia ja voimallisessa ruumiissa asuu terve sielu, sillä sielun terveys

on likeisessä yhteydessä ruumiin terveyden kanssa. Siten myös elät vanhaksi, kauan saat nauttia maallista hyvää ja iloitset toimistasi maan päällä.

Älä juo väkijuomia. Ihminen ei saa juopumuksella menettää aistiensa käyttämistä ja terveystänsä. Sitä paitsi katoo sinulta työn halu ja aika, tuhlautuu rahat ja elinvoima — kaikki sangen kalliita verrattomia asioita. Sinä kadotat lähimmäistesi kunnioituksen ja rakkauden sekä saatat häviölle liikkeesi.

Koeta tulla vähällä toimeen. Siten säästät suuret summat ja vältät monet rahamenot sekä opit toimeen tulemaan eri oloissa, jotka välistä tekevät sinulle mahdottomaksi saada tarpeesi tyydytetyiksi.

Älä nuuskaa, äläkä polta tupakkaa. Nämät luullut nautinnot eivät kuulu elämän tarpeisiin. Ne vievät äärettömän paljon rahaa ja ovat terveydelle enemmän vahingollisia kuin hyödyllisiä. 10 paperossia päivässä maksaa n. 75 markkaa vuodessa ja se tekee 50 vuotena, korkoa ja koron korkoa luke-matta, kokonaista 3,800 markkaa.

Vältä korttipeliä ja vedon lyömisää. Harvoin uhkapelaaja saa voittoa pelistänsä. Yhdessä tapauksessa sadasta pääsee hän kadottamatta rahojansa, saamatta vihamiehiä ja pahentamatta hyvää mieltänsä. Ainakin hän vähitellen tulee työntekoon kykenemättömäksi, ja kuitenkin on kirjoitettuna: ot-sasi hiessä pitää sinun syömän leipääsi. Pelaajan sielussa ei voi asua pyhiä tunteita. Mutta jos pelata tahdot, niin älä milloinkaan pelaa muuta kuin seurapeliä ainoastaan huvituksen tähden.

Älä rupea osalliseksi raha-arpajaisiin. Tämöisissäkin on-nenkaupoissa joutuu melkein aina tappiolle, sillä arpajaiset ovat perustetut edun tuottamista varten arpojen antajalle. Jos kuitenkin joskus tahdot ottaa arvan, niin älä tee sitä tarpeellisten maksujen niukentamisella, äläkä osta liian vähää osaa, että, jos onni sinua suosii, voittonsi ei ole aivan mitätön. Sikäli ovat raha-arpajaiset uhkapeliä parempina pidettävät, että ne eivät niin suuressa määrässä kiihoita himoja.

Pidä sanasi. Sinun puheesi ja sanasi olkoot kirkkaat kuin aurinko taivaalla. Karta varomattomia lupauksia, mutta jos kerran luvannut olet, niin pidä sanasi, vaikka olisi omaksi vahingoksesikin. Rehellinen mies on säästeliäs lupauksissaan, mutta kun hän kerran on sanansa antanut, pitää sen olemaan evankeliumi ja hän pitäköön sen, vaikkapa taivas päälle pu-toisi.

Ole tarkka ajalle. Jos olet määrännyt jonkun ajan, jonka kuluessa olet luvannut tehdä jonkin työn valmiiksi tahi mak-saa, hankkia tahi toimittaa jotakin, niin tee se määrättyyn aikaan aivan täsmälleen tarkasti ja tunnollisesti. Sen kautta saat luottamusta ja sinua uskotaan. Sinulle annetaan mielel-lään toimitettavia ja maksetaan vaivasi, kun ollaan varmoja toimistasi. Kaupassa sinulle uskotaan velaksi, kun tiedetään sinun sääntillisesti maksavan.

Ole säästäväinen. Ajattele aina tulevaisuutta, sillä tänään et tiedä, mitä huomenna voi sattua. Tänään olet vahva, terve ja työhön kykenevä, huomenna ehkä heikko, sairas ja saama-ton. Jos olet säästänyt, niin siitä on sinulle kaksinäinen hyöty ja saat huokeammin kannetuksi surkean kohtalosi.

Lainaa säästettyjä rahojasi korkoa vastaan luotettavaan käteen. Tee itse työtä yhä edelleen ja anna rahainkin näin olla työssä, jos et itse voi käyttää varojasi *hyödyllisesti*. Minkä säästänyt olet, se sitten auttaa sinua ahkeroidessasi rikkauden hankkimista ja omaisuutesi lisäämistä. Tiedä, että korkoa vastaan korolta lainattu pääoma 14 vuodessa kasvaa kaksinkertaiseksi ja 56 vuodessa *kuusitoistakertaiseksi*. Jos oletamme, että terve ihminen tekee työtä 18:sta 75:een vuo-teensa ja että hän ensi vuonna lainaa ulos 400 markkaa korkoa vastaan, niin hänellä 75 vuoden vanhana ilman mitään muuta tointa omalta puoleltaan on 6,400 markkaa. Mutta yhdessä vuodessa säästääksensä kokoon 400 markkaa tarvitsee joka päivä panna säästöön ainoastaan 1 markka 33 $\frac{1}{2}$ penniä. Ja kuinka monta onkaan, jotka voisivat päivittäin säästää 2, 3, 4 markkaa ja enemmänkin, varsinkin jos tahtoisivat vält-tää kaikkia tarpeettomia menoja? Jos lopuksi lasketaan, että

säästämisen jatkuessa ainoastaan kahtena kolmasosana ihmisen ikää s. o. 42 vuonna, ensiksikin 400 markkaa kunakin vuonna lisätään pääomaan ja sitä paitsi edellisten vuosien säästöt ovat lainana korkoa vastaan korolta niin nähdään, minkä melkoisen varallisuuden ainoastaan semmoisella säästäväisyydellä voi aikaansaada. Tähän tulevat vielä ne äärettömät, arvaamattomat edut, joita rahavarat ylimalkaan tuottavat. Varakkaan miehen edessä pulppuavat ansionlähteet joka paikassa ja hän voi, jos niin tahtoo, korkoa kasvamaan panemisen sijaan käyttää rahansa voittoa tuottaviin yrityksiin ja siten aivan rehellisellä tavalla ansaita 15, 20 ja 100 prosenttia vuosittain, sillä sananlasku: *kellä rahoja, sillä rahan ansioita*, on kaikissa elämän suhteissa toteen käynyt. Mutta tämän periaatteen toimeenpanoa varten tulee rautakovalla johdonmukaisuudella ahkeroida säästäväisyyttä, tulee tarkalla huolella karttaa jokaista aihetta tarpeettomiin maksuihin ja sääkähtämättä käyttää tätä periaatetta.

Anna menojen aina olla tuloja vähemmät. Tässä on rikkauuden ydin. Jos esim. ansaitset ainoastaan markan päivässä, niin ei ulosmaksusi millään ehdolla saa olla suurempi. Ajattele, että sinun täytyisi toimeen tulla, vaikka tulosi olisi vaan 80 penniä. Sovita tarpeesi tulojesi mukaan, äläkä koskaan unhotta, että se, mitä tänään säästät, vasta tulee sinun hyväksesi, eikä siis milloinkaan mene sinulta hukkaan. Aseta menosi niin, että aina jotakin jääpi, sillä jos et sitä tee, niin et sinä — jos emme sattumusta lukuun ota — *koskaan tule rikkaaksi, vielä vähemmän miljoonamieheksi.*

Älä koskaan tee velkaa. Tässä on köyhyyden ydin kohta. Kernaammin sinun, niin kauan kuin mahdollista on ja terveysttäsi turmelematta, pitää nähdä nälkää, kuin pantiksi panna omaisuuttasi ja itseäsi. Velat riippuvat kiinni niinkuin varjo ruumiissasi. Kaikkiialla ja joka hetki, missä ja milloin tahdot vaurastua, painavat velat sinua ja masentavat mieltäsi. Ajattele, kuinka vaikeata on maksella velkojansa, joita useinkin on kevytmielisyydessä tehty, ja sen lisäksi suorittaa korkoja. Velat tekevät ihmisen heikoksi ja poistavat työn halun. — Ainoastaan silloin saat velkaa tehdä, kun asiatoimesi *välttämättömästi* vaativat.

Ole ahkera. Nouse aamulla ensimmäiseksi vuoteeltasi ja käy illalla levolle viimeisenä. „Aika on rahaa”, sanoo tosi sananlasku. Anna työtoimesi olla esikuvana vällesi ja ympäristöllesi, että nekin seuraisivat sinun esimerkkiäsi ja tekisivät sinun mukaasi. Työnteko lisää voimiasi ja kirjoitettu on: otsasi hiessä pitää sinun syömän leipäsi. Terveelle ihmiselle 6 tunnin makuu vuorokaudessa on kylliksi, ja jos makaat 8 tuntiakin, niin on kuitenkin jäljellä 16 tuntia, joista, jos niitä oikein käytät ja teet työtä ahkerasti, tulee sinulle äärettömiä etuja. Jokaisen tunnin, jonka olet anastanut unelta, olet kauemmin elänyt, ja kuinka nopeasti kuluvatkaan olemisemme tunnit! Nouse varsinkin aamulla aikaisin, sillä paljon makuu pimittää ymmärryksiä sekä vie työn aikaa ja halua. Heti noustuasi, pukeuduttuasi ja aamurukouksen luettuasi on sinun käyminen työhön hilpeällä mielellä, ja varmaankin siitä saat hyötyä ja menestystä. Tee työtä ahkerasti kaiken päivää ja ajattele aina, että kentiesi on viimeinen päivä, jona sinun on sallittu Jumalan kunniaksi, isänmaasi edistykseksi, lähimmäistesi hyödyksi ja omaksi parhaaksesi käyttää voimiasi. Kun myöhään illalla, kun aurinko jo aikaa sitten on lähettänyt viimeiset jäähyväiset, vaivaloisesta työstä väsyneenä vaivut takaisin vuoteellesi, niin kiitä Jumalaa, joka on antanut sinulle voimia raskaaseen toimeen ja rukoile häntä taaskin rauhalla sillä ja raittiilla unella vahvistamaan sinua seuraavaksi päiväksi.

Ole järjestäväinen. Järjestys, ahkeruus ja säästäväisyys ovat rikkauden kolme tukipylvästä. Mitä ahkeruus ja säästäväisyys ovat vaivalla hankkineet, sitä tulee järjestäväisyyden koossa pitää. Anna aina järjestyksen vallita asioissasi. Talossasi, asunnossasi, asiatoimissasi pitää kaiken olla järjestyksessä, jokaisen asian olla oikeassa paikassaan, että joka aika, sekä päivällä että yöllä löydät sen. Menettele myös ajan kanssa järjestyksellisesti ja koeta jakaa aikasi käytännöllisesti, sillä edullisella jaolla saa äärettömän paljon säästymään.

Käy puhtain ja säätyisi mukaisissa vaatteissa. Moni on kovin katunut tämän säännön laiminlyömistä. Kunnollinen vaatetus, puhtaat liinavaatteet antavat sille, joka niitä pitää,

itsetuntemusta ja vaikuttavat muissa luottamusta. Jos jonkun toisen luona mielit saada jotakin toimeen, niin älä koskaan mene likaisena ja repaleissa hänen luoksensa, koskapa hän katsoisi sitä kunnioituksen puutteeksi ja samalla myös sinun viheliäisyytesi merkiksi. Pukusi ei saa olla kallis tahi ylellinen, mutta sen pitää olla enemmän soma ja säädyllinen.

Koeta kaikkialla hankkia tietoa ja kokemusta. Jokainen tapaus voi olla opiksi, olipa nuoruudessa tahi vanhuudessa. Kokemus kunnioittaa miestä ja alati pitää pyrkiä laajentamaan tietojansa, vaikkapa olisi mieli luulla, ettei jotakin tietoa tarvitsisikaan. Mutta aina tulee kuitenkin aika, jona voi sitä käyttää ja siitä hyötyä saada; asianymmärtävälle, vilpittömälle ja kokeneelle miehelle uskotaan vieraita asioita paljon paremmin kuin taitamattomalle.

Pyri olemaan ensimmäinen ammatissasi. Käytele kaikkea toimeesi kuuluvaa innolla, miettiväisyydellä ja taitavuudella. Noudattele tarkkaavaisesti ammattikumppaniesi menettelyä ja koeta saada itsellesi heidän hyviä ominaisuuksiansa, käyttää eduksesi heidän kokemustansa. Pidä oma kokemuksesi salassa, ellei se voi kartuttaa isänmaan etua, sillä aikaa kuin koetat tiedustella kilpailijaisi etevyyksiä. Älä säästä aikaa eikä rahaa voidaksesi olla mainittu ensimmäiseksi toveriesi seassa, sillä semmoinen maine on arvaamattoman hyödyllinen ja saattaa sinua etuisiin keskuuksiin, jota vastoin, jos pysyt poropeukalona keinossasi, ihmiset sääliväisesti ylenkatsovat sinua.

Ole varovainen ystäviäsi ja läheistesi valinnassa. Hanki itsellesi harvoja, mutta uskottuja ystäviä, ja käytä itseäsi heitä kohtaan aina suorasti ja rehellisesti. Joka on kaikkein ystävä, ei voi olla vilpittömän ketään kohtaan, jo siitakin syystä ettei ole aikaa siihen. Ylen suuri kanssakäyminen maksaa myös paljon aikaa sekä on esteeksi sinulle työssäsi ja kaikissa hyödyllisissä pyrinöissä. Sinut houkuteltaan huvituksiin ja laiminlyöt asiasi. Auta totisia ystäviäsi uskollisesti tarpeessa, sillä ystävä hädässä on kullan arvoinen. Mutta älä enempää tee ystäviäsi tähden, kuin minkä voit vastata oman perheesi (vaimosi ja lastesi) edessä, jotka ovat lähempänä sinua. Ei

kukaan voi vaatia, että ystäväsi eduksi panisit oman ja perheesi toimeentulon alttiiksi.

Ole varsinkin varovainen puolison valinnassa. Älä päätä valita ennenkuin totinen taipumus sinut siihen saattaa, sillä parempi on jäädä naimattomaksi kuin naida ilman tahi vastoinkin taipumustansa. Katso siveyteen, viattomuuteen ja sydämen puhtauteen, katso nuhteettomaan maineeseen ja hyvään kasvatukseen. Ota vaari siitä, onko hän hyvä, sekä onko hänellä kodilliset hyveet, ahkeruus, säästäväisyys, järjestys-halu ja siisteys. Ennen kaikkea tulee hänen olla terve. Kauneus ei ole mikään ehto, mutta sitä vastoin sielun ihanuus ja lempeä luonne. Vaadi häneltä totista jumalisuutta, mutta karta ulkokullattuja; ne tekevät vaan puolison onnettomaksi. Hyvä on, joskaan ei välttämätöntä, että hänellä on varoja. Varakkaalla puolisollla on kuitenkin usein vaatimuksia, jotka ovat kymmentä vertaa suuremmat hänen myötäjäisiänsä, ja hänen taipumuksestansa koreuteen ja tuhlaavaisuuteen voipi koitua sekä hänen omansa että toisen omaisuuden häviö, niin myös arvon ja hyvän maineen hukka. Ota siis erinomaiseen huomioon hänen elämänvaatimuksensa ja eivätkö ne aikaa myöden tule voittamaan sinun omiasi ja hänen varojansa. Hyvä ja ymmärtäväinen puoliso on runsas aarre, mutta uskon, irstas, toraisa ja tunnoton valmistaa hänen perikatoansa. Älä mene naimisiin, ennenkuin voit säätysi mukaan perheesi elättää.

Anna lapsillesi hyvä kasvat. Jos Jumala siunaa sinua lapsilla, on sinun pidettävä elämäsi korkeimpana tehtävänä, että annat heille hyvän kasvatuksen. Opetus ja sivistys, siveellinen ja uskonnollinen kasvat, sydämen ja hengen muodostus ovat aarteita, joita ei ruoste eikä koi syö ja jotka eivät elämän myrskyissä milloinkaan voi menehtyä. Rahoista ja tavaroista, joita lapsillesi jätät, voivat tapaturmat ja taitamaton käyttäminen lopun tehdä, mutta se ihminen, jolla on totinen oppi ja sivistys, ei milloinkaan sorru, hän on aina tietonsa ja siveydellisen voimansa kautta jälleen kohoava ylös.

Anna suuri arvo hyvälle palvelusväelle. Ole palvelijoita valitessasi hyvin varovainen. Älä ota taloosi ketä tahansa,

koskapa palkolliset helpommin kuin muut voivat tulla tuntemaan olosi ja väärin käyttää sitä tietoa. Kohtele jokaista palvelijaa ystävällisesti jo senkin vuoksi, että on vastemmielistä palvella toista. Jos itse palvelet tahi olet palvellut, niin sen kyllä tiedät. Vaadi alaisiltasi ahkeruutta, järjestystä ja tarkkuutta ennen kaikkea, mutta maksa heille myös hyvin ja aikanaan. Kehota heitä joskus ahkeruuteen pienillä lahjoilla ja hyvillä puheilla, sillä ystävällinen sana tulee aina hyvään maahan.

Älä sovussa naapuriesi kanssa. Koeta jo arvonantavaisella käytöksellä, rauhallisuudella ja kärsivällisyydellä hankkia ulkonaista ystävyyttä, sillä naapurien kateus voi turmella rehellisen miehen maineen. Sairauden ja onnettomuuden tapauksissa pitää sinun auttaa niin paljon kuin voit, mutta välttää tuttavallisempaa oloa, sillä semmoiset tuttavuudet ovat usein vaivaloisia ja rasittavia ihmisten tungettelevaisuuden kautta. Paras on tervehtiä kohteliaasti ja mennä tieltä pois.

Ole armelias, ystävällinen ja kohtelias jokaiselle. Nämä ominaisuudet tekevät jokaiseen ihmiseen arvaamatonta vaikutusta, voivat saattaa sinut joka paikassa mieleiseksi ja avata monta sulettua ovea. Niin metsä kajahtaa, kuinka siinä huudetaan. Ole kaino ja kohtelias varsinkin ylhäisiä kohtaan, sillä heidän asemansa antaa heille siihen oikeutusta. Opi kärsimään vastaansanomista, ja jos et kokonaan myönnö heidän mielipiteihinsä, niin ole ennemmin vaiti kuin koetat vakuuttaa heitä.

Kunnioita kutakin säätyä. Jokainen ihminen, kuuluipa mihin säätyyn tahansa, ansaitsee kunnioitusta, kunhan täyttää velvollisuutensa; alhainen voi olla yhtä kunnioitettava kuin ylhäinenkin, ja yhteiskunnassa ovat kaikki säätyluokat yhtä arvoiset ja yhtä tarpeelliset; sen etu riippuu kaikkein säätyjen tunnollisesta velvollisuuksien harjoittamisesta. Epäjaloa heikkoutta on siis hävetä säätyänsä tahi ylentää toista toisen rinnalle.

Älä rupea mihinkään sitoumukseen, jota et kykene täyttämään. Ainoastaan velvollisuuksiensa täyttämisen Jumalaa, isänmaata ja lähimmäistä kohtaan saa kunnioitusta. Ne velvollisuudet, joita Jumala sinulta vaatii, voit sinä täyttää, jos

olet hyvä ihminen. Velvollisuudet isänmaata kohtaan tulevat sitten, ja niitäkin pitää sinun noudattaa niin paljon kuin suinkin voit. Samoin ennen kaikkia velvollisuudet perhettäsi ja lähimmäistäsi kohtaan tulee sinun mielelläsi täyttää. Mutta empa niitäkin velvollisuuksia, joihin sitoudutaan ilman pakotta ja joiden täyttämiseen eivät voimat riitä, joten ne tulevat kuormaksi. Älä siis heti ole aulis ottamaan semmoista kuormaa, sillä raskasta on kuulla, ettet jaksa tyydyttää omin ehdoin ottamiasi velvoituksia.

Älä muihin luota. Mitä itse voit toimitetuksi saada, älä vieraiden henkilöiden tehtäväksi anna. Voivat kyllä muutkin toimittaa asioitasi, mutta sen teet itse paremmin, koska itse parhaiten tunnet olosi ja siis huokeimmin saatat niitä arvostella. Kussakin asiassa ohjaa sinua oma etusi ja oma kokemuksesi.

Älä milloinkaan ole huolimaton asiainsi toimittamisessa. Älä koskaan jätä huomiseksi, mitä tänään voit tehdä, sillä jokaisella päivällä on oma huolensa. Valitse aina oikea aika, tee toista päivällä ja toista öiseen aikaan, aina niinkuin asia vaatii. Oikean hetken laiminlyöminen on tuottanut monellekin suurta murhetta, sillä sanaa „liian myöhään” seuraa aina liian myöhäinen katumus. Useat asioimiset vaativat odottamaan oikeata silmänräpäystä. Niin pian kuin se on tullut, tulee sinun toimia joutuisasti, varmasti ja taitavasti; menestys on siten varma.

Älä odota perintöä. Moni on maannut ja menettänyt lyhyen elonpäivänsä, odottaen perintöä ja etuja, jotka hänelle tulisivat muiden suosiosta. *Kuinka usein ovat sellaiset toiveet petäneet!* He kadottivat elämänsä päivät, kadottivat luonteensa pontevuuden ja työnhalun, ja vuosikaudet odotettuansa näkivät jäljellä ainoastaan petetyn toivon, samalla kuin oma voimansa oli lannistuksissa. Jos sinulla on perintöä tahi parempaa tulevaista asentoa odotettavana, niin tee kuitenkin työtä ahkerasti niinkuin tähänkin asti, äläkä unohda, että muiden mielet aikaa voittaen saattavat muuttua ja että ilo perinnöstä tahi paremmasta toimeentulosta on sitä suurempi, jos jo edeltäpäin itsekin on toiminut tehokkaasti ja rehellisesti.

Ole uskollinen, vaitioleva, vilpitön, ja isänmaallinen. Sitä kohtaan, jolle olet luvannut uskollisuutta, sitä kohtaan, jonka palveluksessa olet tahi jonka kanssa olet perheen tahi ystävyiden siteillä yhdistettynä, pitää sinun uskollisuutesi olla järkähtämätön niinkuin kallio meressä. Tee hänen etunsa omaksesi ja koeta siten kartuttaa molempain parasta. Ole aina totinen häntä kohtaan, mutta vilpitön jokaiselle toisellekin. Anna muiden ihmisten salaisuuksien olla pyhiä ja varo itseäsi kaikesta valheesta ja petoksesta. Jos sinua vaaditaan muiden etuja alttiiksi jättämään, niin älä käy mutkateitä, vaan torju viettelijä luotasi narkästyksellä, sillä ei ole mitään häpeällisempää kuin pettää toista, joka on pannut luottamuksensa sinuun. Mitä saatat sanoa ketään vahingoittamatta tahi mikä voi toista hyödyttää, se ilmoitettakoon suoraan ja peittelemättä, mutta karta oman tahi kolmannen miehen edun vahingoittamista. Muista aina, että isänmaan etu ja kansasi menestyks on etua ja menestystä myös sinulle.

Älä milloinkaan liiaksi puhu omista oloistasi. Jos ne ovat hyvät, niin ne herättävät muiden kateutta, jos taas ovat huonot, voi niistä vaan olla vahinkoa sinulle, sillä ihmisiltä katoaa luottamus köyhään, onnettomaan, siihen, joka on huonoissa oloissa. Tapauksia voi tosin sattua, jolloin on suotavaa, että ihmiset saavat tietää sinun elävän hyvissä varoissa, mutta ole silloin varovainen ja anna niiden, jos mahdollista on, saada tietää se jonkun kolmannen kautta. Onnensa kiittäminen, siitä kerskaaminen ei ole koskaan hyödyttänyt, mutta kylläkin vahingoittanut, jos ei muullakaan tavoin, niin kumminkin siten, että se vaikuttaa epäilemistä, luullaan sinun olevan kukistumaisillasi.

Ota niin vähän kuin suinkin muiden hyväntekeviä vastaan. Jos asianhaarat kuitenkin pakoittavat sinua muihin turvaamaan, niin osoita kaikissa tiloissa kiitollisuuttasi. Kiellä jokainen hyvä työ, jolla tarkoitetaan toista suurempaa vastavuoroista palvelusta sinun puoleltasi, sillä ihmisiä on, jotka hyväntekemisiänsä tyrkyttävät, saadaksensa sen kautta etuja. Oman voiton pyytämätöntä kohtaan ole kahta kiitollisempi ja koeta ystävällisyydellä palkita hänen hyväntahtoisuutensa.

Tuomitse, jos sinun täytyy, tunnollisesti. Parempi on varsin olla tuomitsematta eli arvostelematta muita ihmisiä, mutta jos tulee pakko lausua päätöksensä lähimmäisestään, niin tehtäköön se ihmisystävyydellä, koetettakoon enemmän salata pahaa ja esittää hyvää. Mutta huonoa ihmistä arvosteltakoon pelkäämättä tunnollisesti, mutta lauhkeasti ja muistaen Vapahtajan sanoja: „joka teistä on ilman syntiä, viskatkoon ensimmäisen kiven”.

Älä koskaan ole kevytmielinen. Jokainen sanasi ja joka tekosi olkoon todisteena elämän vakavuudesta. Mieti jokaista asiaa, jota yrität, ja ajattele ennen kaikkea, mitä vahingollisia seurauksia siitä voi olla itsellesi ja muille. Älä milloinkaan kevytmielisesti pane alttiiksi arvoasi ja muiden kunniaa, onnea, levollisuutta ja omaisuutta; se päivä tulee, jona sinun pitää tili tehdä kevytmielisyytesi vaikutuksista, tapahtuupa se sitten täällä maallisten tuomarien tahi tuolla koko maailman tuomarin edessä. Tuumaile illalla ja tee huomisaamulla, sillä illalla ihminen on rohkeampi kuin aamulla levollisen yön perästä. Yöllä herää sinussa moni ajatus, joka tekee sinut epäileväksi aikeistasi ja vahvistaa päätöksesi. Keinottele, jos tahdot, omalla omaisuudellasi, älä milloinkaan toisen varoilla. Älä milloinkaan pane kaikkea omaisuuttasi kaupolle, sillä asia voisi käydä mitättömiin ja sinä perheinesi joutuisit häviöön. Sinä olisit pelurin kaltainen, joka panee koko omaisuutensa yhdelle kortille ja kadottaa kaikki.

Älä tuhlaa aikaa ja rahaa huvituksiin. Tämä koskee myös kalliita mielitekoja, pitoja, huvituksia, kalliita asuntoja, komeita huonekaluja ja ajoneuvoja y.m. Kaikki nämät asiat huvittavat sinua ainoastaan vähän aikaa, sillä sinä kyllästyit niihin ja sellaiset maksut sopii panna hyödyllisempiin asioihin. Vältä viikon kuluessa jokaista työttömyyden syytä, sillä menetetty aika ei palaa koskaan. Mutta sunnuntaina, kun olet kiittänyt Herraa ja pitänyt huolen taloutesi askareista, sopii sinun saada itsellesi lepoa ja hauskaa, että vahvistat sieluasi ja ruumistasi seuraavan viikon töihin. Lähde ulos Jumalan vapaaseen ihanaan luontoon, virkistä henkeäsi sen katselemisella, sillä se on rajaton ja ääretön, niin kuin maailman Herra.

Koeta saada kiinteää omaisuutta. „Hyvä on pirtti pikkui-
nenkin”, sanoo sananlasku. Jos ihmisellä on omanaan kappale
maata, huoneusto tahi semmoista, vaikuttaa se suuresti hä-
neen, sillä hän tuntee itsessään halun yhäti parantaa ja kau-
nistaa sitä. Se auttaa ja lisää hänen ahkeruutensa hedelmiä
sekä kiihoittaa työteliäisyyttä ja säästäväisyyttä. Suuremmalla
vakuudella ja levollisuudella voi hän jatkaa tulojen hankki-
mista ja tuntee olevansa ihminen vasta silloin, kun saa sanoa
jonkin palan tätä maata omaksensa ja elää siinä tiedossa,
ettei kukaan voi ajaa häntä siltä tilkulta pois.

Älä koskaan menetä uskallustasi. Jos onnettomuus etsiske-
lee sinua, niin ajattele, että se on Jumalan sallimus ja on
chitse menevää. Nöyryytä itsesi kaikkivaltiaan tahdon alle,
muista vikasi ja heikkoutesi sekä koeta vasta karttaa niitä,
ettet uudelleen joudu Jumalan vihoihin. Painoipa onnetto-
muus sinua vaikka kuinka, niin rohkaise aina jälleen mielesi
ja toivo parempaa, sillä sateen ja myrskyn jälkeen tulee
päivänpaiste. Nouse pystyyn uudella voimalla ja väkevyy-
dellä kohtalocasi vastustamaan ja sinä olet voittajana taiste-
lusta lähtevä, kun et vaan kadota uskallustasi. Pidä huolesi
salassa, sillä useimmat siitä iloitsisivat ja riistäisivät sinulta
viimeisenkin toivon pisaran.

Ole kestävä. Kestävyys on elämän korkeimpia hyveitä.
Minkä olet nähnyt hyvää olevan, siihen tulee sinun herkeä-
mättä pyrkiä eikä koskaan päästää päämaalia silmistäsi.
Älä huomenna jätä sikseen, mitä tänään olet alkanut, vaan
luovu siitä vasta silloin, kuin näet sen tuovan vahinkoa.

Niinpä nyt minä päätän nämät rivit sanoilla: *ole kestävä,
niin päämaalisi pääset.* Jos tarkkaan järkevyydellä ja kestä-
väisesti noudatat edellä mainittuja neuvoja ja periajatuksia,
niin varmaan vaellat *onnen tiellä*, niin kerran saat iloita
päivänpaisteesta ja rikkaudesta, niin olet tekevä itsesi ja
muita onnelliseksi sekä aikaa myöden omistava omaisuuden,
suurenkin ehkäpä miljoonankin, ellei aina markoissa niin
piankin penneissä.